

Плецан Христина Василівна
кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри міжнародного туризму
Київського національного університету
культури і мистецтв
k.pletsan@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ФАХІВЦЯ-ТУРИЗМОЗНАВЦЯ В УМОВАХ ПОШУКУ НОВОЇ ПАРАДИГМИ В СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Метою публікації є науково-практичне осмислення та обґрунтування ефективного формування професійних компетенцій туристичного брокера в соціокультурному середовищі. **Методологія** роботи ґрунтується на загальнонаукових принципах дослідження – термінологічному та системному. Мета та завдання публікації обумовили застосування таких методів дослідження: аналіз, синтез, моделювання, порівняння, експертних оцінок, узагальнення. Для вирішення поставлених завдань у процесі дослідження було використано комплекс взаємопов'язаних методів, а саме: порівняльний – для формування емпіричної бази дослідження на основі аналізу вітчизняних і зарубіжних джерел, зіставлення досвіду окремих країн, визначення проблем та потреб формування професійних компетенцій фахівця; аналізу – під час вивчення стану досліджуваної проблеми, визначення об'єкта, предмета, завдань, окремих термінів понятійно-категорійного апарату, законодавчої та нормативної бази з теми дослідження для виявлення концептуальних засад формування професійних компетенцій; синтезу, моделювання – в процесі конструювання структурно-функціональних моделей. Для уточнення висновків за проблематикою дослідження та для виявлення фахової думки щодо сутності формування професійних компетенцій фахівців використано метод експертних оцінок. **Наукова новизна** роботи полягає у теоретичному і практичному обґрунтуванні формування професійних компетенцій фахівця в умовах пошуку нової парадигми в соціокультурному середовищі, виокремленні та аргументуванні інноваційних методик та інтерактивних технологій. **Висновки.** У статті обґрунтовано, що процес формування професійних компетенцій фахівця-туризмознавця в умовах пошуку нової парадигми в соціокультурному середовищі доцільно реалізовувати крізь призму інноваційних методик та інтерактивних технологій. Доведено, що впровадження компетентнісного і особистісноорієнтованого підходу в процесі навчання сприятиме досягненню високого рівня розвитку професійного, інтелектуально-творчого та морального потенціалу майбутніх фахівців-туризмознавців в соціокультурному середовищі, що здатні адаптуватись до швидкоплинної ринкової економіки.

Ключові слова: соціокультурне середовище, сфера туризму, інноваційні методики, інтерактивні технології, туристичний брокер, професійна компетентність.

Плецан Кристина Васильевна, кандидат наук государственного управления, доцент кафедры международного туризма Киевского национального университета культуры и искусств

Формирование профессиональных компетенций специалиста по туризму в условиях поиска новой парадигмы в социокультурной среде

Целью публикации является научно-практическое осмысление и обоснование эффективного формирования профессиональных компетенций туристического брокера в социокультурной среде. **Методология** работы основывается на общенаучных принципах исследования – терминологическом и системном. Цель и задачи публикации обусловили применение таких методов исследования: анализ, синтез, обобщение. Для решения поставленных задач в процессе исследования был использован комплекс взаимосвязанных методов, а именно: сравнительный – для формирования эмпирической базы исследования на основе анализа отечественных и зарубежных источников, сопоставление опыта отдельных стран, определение проблем и потребностей формирования профессиональных компетенций специалиста; анализа – при изучении состояния исследуемой проблемы, определение объекта, предмета, задач, отдельных терминов понятийно-категориального аппарата, законодательной и нормативной базы по теме исследования для выявления концептуальных основ формирования профессиональных компетенций; синтеза, моделирования – в процессе конструирования структурно-функциональных моделей. Для уточнения выводов по проблематике исследования и для выявления профессиональной мысли о сущности формирования профессиональных компетенций специалистов использован метод экспертных оценок. **Научная новизна** работы заключается в теоретическом и практическом обосновании формирования профессиональных компетенций специалиста по туризму в условиях поиска новой парадигмы в социокультурной среде, выделения и аргументации инновационных методик и интерактивных технологий. **Выводы.** В статье доказано, что процесс формирования профессиональных компетенций специалиста по туризму в условиях поиска новой парадигмы в социокультурной среде целесообразно реализовывать через призму инновационных методик и интерактивных технологий. Обосновано, что внедрение компетентностного и личностно подходу в процессе обучения будет способствовать достижению высокого уровня развития профессионального, интеллектуально-творческого и нравственного потенциала будущих специалистов в сфере туризма, способны адаптироваться к скоротечной рыночной экономики.

Ключевые слова: социокультурная среда, сфера туризма, инновационные методики, интерактивные технологии, туристический брокер, профессиональная компетентность.

Pletsan Khrystyna, Candidate of Sciences in Public Administration, Associate Professor of the Department of International Tourism Kyiv National University culture and arts

Formation of professional competence of a specialist of tourism in the search for a new paradigm in the socio-cultural environment

The purpose of the publication is scientific and practical comprehension and substantiation of the effective formation of professional competences of the tourist broker in the socio-cultural environment. **Methodology** of the work is based on general scientific principles of research – terminological and system. The purpose and tasks of the publication caused the application of such research methods as analysis, synthesis, generalization, which made it possible to analysis, synthesis, generalization. In order to solve the set tasks in the process of research, a complex of

interrelated methods was used, namely: comparative – to form the empirical basis of the research on the basis of analysis of domestic and foreign sources, comparing the experience of individual countries, identifying the problems and needs of forming professional competencies of a specialist; analysis – during the study of the state of the problem under investigation, the definition of object, subject, tasks, individual terms of the conceptual categorical apparatus, legislative and normative base on the topic of research to identify the conceptual foundations of the formation of professional competences; synthesis, modeling – in the process of constructing structural-functional models. The expert estimation method was used to clarify the conclusions of the research problem and to identify the professional opinion about the essence of the formation of professional competencies of specialists. The **scientific novelty** of the work is to consists in theoretical and practical substantiation of the formation of professional competencies of a specialist of tourism in the search for a new paradigm in the socio-cultural environment, the isolation and argumentation of innovative techniques and interactive technologies. **Conclusion.** In the article it is proved that the process of forming professional competencies of a specialist of tourism in the search for a new paradigm in the socio-cultural environment is expedient to implement through the prism of innovative techniques and interactive technologies. It is substantiated that the introduction of a competent and personally oriented approach in the learning process will contribute to the achievement of a high level of development of the professional, intellectual, creative and moral potential of future specialists of tourism in the socio-cultural environment that are able to adapt to a fast-moving market economy.

Keywords: socio-cultural environment, sphere of tourism, innovative methods, interactive technologies, tourist broker, professional competence.

Актуальність теми дослідження. Сучасні тенденції розвитку, соціокультурне середовище, що слід розуміти як складне, багаторівневе утворення, основними характеристиками якого є час, рух і простір соціальних реалій та перезавантаження мислення українського суспільства диктують нам нові умови гри у суспільно-економічній діяльності. "На тлі глобальних змін людського соціуму і природного середовища виникає проблема формування нового типу суспільної свідомості, що відображає принципово нові потреби людей XX і початку XXI ст. І однією з таких потреб є зростаючий потяг до туризму і нових його форм" [1]. У цьому контексті виникають питання потреби розробки нової парадигми сфери туризму, підґрунтям якої повинна стати модернізація методів і технологій для розкриття й використання людських ресурсів під час підготовки майбутніх менеджерів та у процесі здійснення ними професійної діяльності.

З урахуванням цих позицій, концептуально важливим є підготовка конкурентоздатних фахівців, які прагнуть реалізовувати та використовувати особистісний потенціал; брати на себе відповідальність за результати професійної діяльності; не боятися помилок, вміти вчитися на них; пізнавати все нове і нове, шукати потреби і можливості навчання; саморозвиватись, самовдосконалюватись та самореалізовуватись; діяти рішуче, швидко приймати рішення, які базуються на пізнанні самого себе й професійної діяльності; створювати особистісний позитивний імідж та організаційної структури загалом; бути ініціативним, креативним, інноваційним; володіти високими комунікативними і організаторськими здібностями; уміти управляти стресами, конфліктами та досягати успішності.

Традиційні методи навчання не спроможні повною мірою задовольнити потреби студентів, що визначає необхідність упровадження інноваційних методів та технологій навчання у відповідний навчальний комплекс.

Інноваційні методи та технології навчання – основа модернізації університетської освіти. Необхідність упровадження інтерактивних технологій пов'язана з потребою у зміні парадигми навчального процесу та процесу засвоєння знань. Сучасна парадигма навчального процесу передбачає вміння мислити, аналізувати та впроваджувати свої теоретичні знання і навички у професійну діяльність в середовищі туристичного бізнесу.

Потреба впровадження нових методів, форм і засобів викладання навчальних дисциплін детермінована не лише динамікою інформаційного простору (освітній процес запізнюється в плані інформування студентів про швидкі зміни в наукових відкриттях), і навіть не стільки перманентною технологізацією дидактичних засобів (комп'ютерні технології реклами, маркетингу, політичних маніпуляцій тощо не можуть конкурувати за якістю впливу на когнітивну сферу людини з освітніми технічними системами), а, перш за все, зміною самої особистості студента (постмодерний тип людини не задовольняється класичними й некласичними підходами до її інформування, навчання, виховання та розвитку) та запровадження в навчальний процес сучасних практикоорієнтованих технологій.

Аналіз досліджень і публікацій. Сутність та функціональну роль формування кадрового ресурсу сфери туризму у свої наукових доробках розглядали Л. Кнодель, Н. Степанець, Т. Ткаченко, В. Толкованов, І. Трегулова, І. Щоголева, В. Федорченко та ін. Науковці та практики аналізували поняття "кадровий ресурс", управління професіоналізацією кадрів туризму, підготовку фахівців-туризмознавців, формування професійної компетентності та працездатності. Проте, в науковій літературі ще не повною мірою проаналізовано та обґрунтовано формування професійних компетенцій фахівця-туризмознавця з використанням інноваційних методів та інтерактивних технологій навчання.

Метою наукової розвідки є науково-практичне осмислення та обґрунтування ефективного формування професійних компетенцій туристичного брокера в соціокультурному середовищі.

Мета передбачає виконання таких завдань статті:

– проаналізувати стан наукової розробки, а також методологічні засади формування професійних компетенцій фахівця в соціокультурному середовищі;

- виокремити та обґрунтувати впровадження інноваційних методів й інтерактивних технологій навчання в системі підготовки туристичного брокера;
- виявити нові інтерактивні технології нової парадигми підготовки туристичного брокера та їх перспективи.

Виклад основного матеріалу. Сфера туризму, як складова соціокультурного середовища, – складний механізм, що вимагає безперервного самовдосконалення, підвищення кваліфікації, важливості використання закордонного досвіду і в першу чергу високого рівня підготовки кадрів сфери туризму. Так, однією з основних стратегічних цілей розвитку сфери туризму та курортів з урахуванням сучасного стану і тенденцій розвитку України на період до 2026 року [8] є: організація системи якісної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців туристичного супроводу та обслуговування, інших професій сфери туризму та курортів.

Саме тому, у сучасних умовах пошуку нової парадигми в сфері туризму все більше постає питання підготовки не просто фахівця туризму, а особистості, що володіє необхідними компетентностями для здійснення успішної професійної діяльності не залежно від туристичного підприємства чи агенції. Мова йде про туристичного брокера. Відповідно до Великого тлумачного словника сучасної української мови, поняття "брокер" розглядається як окрема особа, що спеціалізується на посередницьких операціях [3, 1217]. У соціолого-педагогічному словнику, за редакцією В. Радума, брокер – агент покупця і продавця [9, 58]. Аналіз наукової літератури, узагальнення різних підходів дають можливість стверджувати, що "туристичний брокер" це особа, що є посередником між клієнтом та туристичною сферою послуг.

Однією з найважливіших акцентуацій підготовки туристичного брокера є самовизначення студента, що безпосередньо впливає на рівень самореалізації, розвиток з урахуванням і використанням власного потенціалу на шляху до успішності професійної діяльності. Вивчаючи досвід кращих туристичних підприємств, ефективного управління в сфері туризму та успішної професійної діяльності фахівців-туризмознавців, у наукових колах тривають бурхливі дебати щодо сучасних властивостей, якостей і характеристик, необхідних туристичному брокеру, щоб успішно здійснювати професійну діяльність, вчасно та якісно надавати послуги споживачам і відповідати їх потребам.

Узагальнення поглядів сучасних науковців дає можливість визначити, що туристичний брокер повинен вміти застосовувати теоретичні знання на практиці. Практика показує, що у сфері туризму давно існує потреба у творчо мислячих і успішних фахівцях. У зв'язку з цим формування професійних компетенцій фахівця передбачає: заохочення ініціативності, самостійності, відповідальності, новаторських підходів; належне оцінювання внеску працівника; наявність у нього здібностей, умінь створювати щось нове й ін. При цьому, впровадження інноваційних методик та інтерактивних технологій навчання сприятиме досягненню високого рівня розвитку професійного, інтелектуально-творчого та морального потенціалу туристичного брокера, що спроможний адаптуватись до швидкоплинної ринкової економіки.

Аналіз наукової літератури і результатів проведеного нами соціологічного опитування дає підстави стверджувати, що з метою формування професійних компетентностей туристичного брокера необхідно впроваджувати навчальні дисципліни як професійного характеру, так і спрямованих на особистісний розвиток студента. Зокрема, "Соціально-психологічні основи професійної діяльності в туризмі", "Тайм-менеджмент. Самоменеджмент", "Технології лідерства та успішності в сфері туризму", "Кадровий менеджмент в сфері туризму", "Організаційна культура в сфері туристичного бізнесу".

Сутність запропонованих навчальних дисциплін полягає у реалізації компетентнісного підходу та двостороннього процесу взаємодії викладача і студентської групи, який впливає на результат і забезпечує реалізацію взаємопов'язаних процесів: навчання - групова динаміка - розвиток особистості. Звернемо увагу, що під час викладання вищезазначених навчальних дисциплін використовуються інноваційні методики та інтерактивні технології навчання засновані на концепції розвивального навчання (у контексті компетентнісного та особистісно орієнтованого підходу), що інтенсивніше спираються на активну пізнавальну позицію та розвиток критичного мислення.

Концептуально важливим є те, що таке навчання спонукає студентів до ініціативності, творчого підходу та активної позиції у всіх видах навчальної діяльності, передбачає не отримання, а здобування, створення, конструювання компетентностей самим студентом, що значно підвищує його ефективність та результативність.

У процесі викладання вищезазначених навчальних дисциплін використовуються такі інноваційні методики та технології навчання як: дискусія; аналіз ситуації; робота в малих групах; "мізковий штурм" (інтерактивна технологія колективного обговорення, широко використовується для прийняття кількох рішень з конкретної проблеми); майстер-клас; соціально-психологічний тренінг; метод аналізу і діагностики ситуації; ділова гра; рольова гра; імітаційні ігри; проектний метод; публічний виступ; кейс-метод; моделювання; тощо.

Зосередимо увагу більш детально на деяких із них. Зокрема, дискусії як технології навчання, що є важливим засобом пізнавальної діяльності студентів у процесі навчання, оскільки дискусія – широке публічне обговорення спірного питання. Використання методу дискусії сприяє розвитку критично-

го мислення, дає змогу майбутньому туристичному брокеру визначити власну позицію, формує навички відстоювання своєї особистої думки, поглиблює знання.

Активно у процесі вивчення зазначених дисциплін використовується інтерактивна технологія – "мізковий штурм". Це метод організації спільної групової та творчої роботи в аудиторії з метою підвищення розумової активності учасників і віднайдення плідних ідей, конструктивних рішень, розв'язання складних проблем або нестандартних ситуацій.

Проведений аналіз освітнього процесу засвідчив, що найбільш дієвою формою осмислення та впровадження практикоорієнтованих технологій професійної діяльності туристичного брокера є тренінгові програми. Зокрема, соціально-психологічний тренінг та майстер-клас, що передбачають формування нових знань, позитивних цінностей, нових умінь і навичок, інноваційних підходів до реалізації особистісного потенціалу та активізації можливостей, здібностей, професійних компетентностей, професійного розвитку; сприяє вдосконаленню й поглибленню здобутих знань, умінь і навичок; швидкій адаптації до професійної діяльності; пошуку ефективних та інноваційних шляхів вирішення проблем практичної діяльності; формуванню підґрунтя для творчості та креативу, інноваційності; напрацюванню особистісних стратегій професійної діяльності та досягнення успішності тощо. На наше глибоке переконання, саме тренінгові програми дають можливість майбутнім туристичним брокерам моделювати власну успішно професійну діяльність.

Відзначимо, що головною метою тренінгових програм є надання максимально наближених до практичного застосування навичок, які без додаткового опрацювання можна застосовувати у професійній діяльності, що є запорукою забезпечення ефективності функціонування сфери туризму. Зокрема, відбувається переосмислення або зміна внутрішніх установок, формується позитивне ставлення до себе, професійної діяльності, розвивається віра у власні сили, впевненість у досягненні успішності професійної діяльності.

Цікавими є рольові та ділові ігри під час викладання навчальних дисциплін як тренувальний вид навчальної діяльності, призначений для розвитку, вдосконалення та закріплення практичних навичок і умінь студентів. Розвиток, вдосконалення, закріплення практичних навичок та умінь досягаються за рахунок їх інтенсивного тренування в умовах, які досить точно моделюють умови вирішення професійних завдань / умови професійного спілкування. Названі розвиток, вдосконалення та закріплення реалізуються через розігрування студентами відповідних змодельованих ролей у відповідних змодельованих ситуаціях. Таке розігрування здійснюється з метою вирішення (через спілкування) проблеми, яка виникла як наслідок змодельованої ситуації і базується на певному особистісному конфлікті.

Для вирішення проблеми необхідним є заповнення співрозмовниками в ході спілкування своїх інформаційних прогалин через обмін інформацією. При цьому в рольовій грі тільки один або частина співрозмовників / учасників-гравців виступають в ролі фахівця(ців), інші ж розігрують ролі нефакхівців, які спілкуються з фахівцями щодо питань, які для останніх є професійними. Загалом, рольова гра – це одна з форм ситуативного навчання, тобто навчання, що передбачає моделювання реальних ситуацій, з якими фахівець-туризмознавець може зустрітись у професійній діяльності.

Приклад заняття із навчальної дисципліни "Соціально-психологічні основи професійної діяльності в туризмі": Рольова гра: Інтелектуальний турнір (на основі методу "Сократів діалог") Професійне середовище та основні напрями формування професійної компетентності фахівців сфери туризму.

Алгоритм проведення ділової гри: оголошення мети та завдання, поділ на групи, розподіл ролей, пояснення завдання кожної ролі, підготування студентів до програвання ситуації у створених групах, презентація групами ділової гри, підведення підсумків гри, оцінювання студентів. Обов'язковим елементом рольових і ділових ігор є розв'язання проблемної ситуації. Це покращує умотивованість висловлювань, робить їх більш аргументованими. Ділова гра, що базується на розв'язанні тієї чи іншої проблеми, забезпечує максимальну активізацію комунікативної діяльності студентів. Пошук розв'язання поставленого завдання зумовлює природність спілкування. Розігрування ролей дає змогу студентам набути навичок професійного спілкування. Переконані, що лише у процесі ігрової діяльності студент може найбільш повно проявити себе.

Приклад заняття з навчальної дисципліни "Тайм-менеджмент. Самоменеджмент": Ділова гра "Команди, які змінили світ".

Мета: формування у студентів знань, умінь і навичок формування команди в середовищі туристичного бізнесу.

Ділова гра побудована у формі імітації професійної діяльності керівника туристичного підприємства, спрямована на ретельний аналіз виконуваних службових обов'язків підлеглими та визначенні пріоритетних моделей формування та розвитку команди в сфері туризму.

Завдання ділової гри: вивчити питання тим-менеджменту на туристичному підприємстві; дослідити зміст та особливості формування команди в середовищі туристичного бізнесу; оволодіння вміннями і навичками створення та динаміки розвитку команди в сфері туризму; оволодіти методами діагностики характеристик, які впливають на становлення і розвиток команди в сфері туризму; запропонувати інноваційні підходи до розвитку командного духу в туристичних підприємствах.

На особливу увагу заслуговує кейс-метод як технологія ситуаційного навчання. Кейс-метод є технологією, що найбільш придатна для навчання студентів у вищій школі. Його сутність можуть ілюс-

трувати шість основних ідей: мета навчання відрізняється від класичної схеми – навчити, дати єдино "правильні", раз і назавжди визначені знання, вміння та навички; на відміну від традиційних технологій, властивий демократичний характер процесу одержання знань; результатом застосування кейс-методу є не лише знання, а й професійні навички; технологія застосування кейс-методу є досить чіткою і простою; розвиток системи цінностей студентів, їх професійних позицій, життєвих установок, своєрідного професійного світосприймання; можливість отримати задоволення від пізнання нового.

Реалізацію кейс-технології слід розглядати через відповідний процес, а саме: "входження" і розуміння ситуації; постановка діагнозу, з'ясування можливих причин появи симптомів; визначення стратегічних питань і ключових проблем; вироблення стратегічних альтернатив; вибір оптимального рішення; захист, обґрунтування рішення.

Кейс-технологія передбачає певні етапи, завдання, методи, форми роботи. До кожного із вищезазначених етапів відносимо відповідні завдання, а саме: уважно прочитати кейс, ознайомитися із ситуацією; виявити проблему, узагальнити і проаналізувати інформацію; генерувати гіпотези, уточнити проблеми їхньої ієрархії; сформулювати альтернативні рішення; оцінити альтернативи, скласти перелік переваг і недоліків кожної з альтернатив, рекомендувати альтернативне рішення, якому надається перевага; підтвердити продуктивність рішення, обґрунтувати переваги.

Зауважимо, що методи роботи відповідають вищевказаним етапам: робити помітки на полях, підкреслювати; робити зовнішній і внутрішній аналіз; мізковий штурм; вивчення і аналіз досвіду, дослідження, творчість, стратегічне планування; аналіз дерева рішень, SWOT-аналіз; розрахунок наслідків результатів реалізації альтернативи і пропозиції щодо контролю; підготовка звіту і презентація результатів аналізу.

Приклад заняття: Кейс-стаді "Стилі та риси керівника як основа гармонійних взаємовідносин".

Мета: навчитися позитивному погляду на професійну діяльність; розрізняти стилі керівництва та їх вплив на управління конфліктами; аналізувати позитиви й недоліки кожного стилю у середовищі туристичного бізнесу.

Алгоритм проведення заняття: підготовка → підбір ситуації викладачем → усний переказ опису ситуації студентам на попередньому занятті для ознайомлення з його змістом удома → аналіз опису ситуації студентами в позааудиторний час → перший етап (пояснення суті методу ситуації. Дискусія.) → другий етап (Вибір спільного розв'язання або приблизного вирішення. Вибір остаточного розв'язання або вирішення проблем.) → третій етап (Підбиття підсумків. Оцінка діяльності студентів).

Кейс. Запитання до експертів: У чому полягає особливість конфліктної ситуації в середовищі туристичного бізнесу? Який із способів розв'язання конфлікту керівнику краще обрати? Яким, на Вашу думку, буде рішення колективу щодо конфліктної ситуації?

Завдання кейс-стаді: використовуючи теоретичний і практичний досвід роботи в туристичному бізнесі, проаналізувати актуальність теорії "великої людини". Навести приклади топ-менеджерів, які досягли успіхів у формуванні безконфліктного соціально-психологічного клімату. Розробити та запропонувати модель управління конфліктами в середовищі туристичного бізнесу.

Для самостійної роботи студентів доцільно використовувати проектний метод, що є педагогічною технологією, зорієнтованою не на інтеграцію фактичних знань, а на їх застосування і набуття нових, часто шляхом самоосвіти. Робота студентами над проектом здійснюється поетапно. Зокрема, обґрунтування проекту (формулювання мети й завдання проекту, обґрунтування його соціальної значущості, визначення теми, організація робочих груп, розподіл завдань між учасниками), пошуковий (дослідження проблеми й збір інформації, вибір оптимального варіанта виконання проектного завдання, розроблення плану роботи над проектним завданням, добір матеріалів, вибір форми презентації результатів проекту), технологічний (здійснення діяльності кожного учасника проекту згідно із планом роботи над проектним завданням (реалізація проекту), підготовка презентації результатів проекту), заключний (проведення презентації (захист проекту), оцінка результатів виконання проекту, колективних і особистих досягнень учасників). Відтак, проектування – це особливий тип інтелектуальної діяльності, відмінною особливістю якої є перспективна орієнтація, практично спрямоване дослідження.

Приклад із завдань самостійної роботи студентів з навчальних дисциплін: Змодельовати портфоліо компетентностей конкурентоздатного фахівця сфери туризму. Розробити модель часу фахівця індустрії туризму з використанням теоретичних і практичних знань. Розробити та презентувати проект "Модель успішного фахівця сфери туризму на сучасному етапі".

Враховуючи закордонний досвід в умовах формування професійних компетенцій туристичного брокера доцільно впроваджувати також такі інтерактивні технології навчання, як: робота в парах, ротаційні (змінювані) трійки, два-чотири-всі разом, карусель; технології колективно-групового навчання (мікрофон, навчаючись – учусь); технології опрацювання дискусійних питань (метод ПРЕС, займи позицію, зміни позицію, дискусія в стилі телевізійного ток-шоу); технології проблемного навчання; технології організації та керування самостійною роботою студентів.

Отже, впровадження інноваційних методик та інтерактивних технік у процесі формування професійних компетенцій туристичного брокера сприятиме адаптації до умов майбутньої професійної діяльності, розвитку особистості майбутніх фахівців, задоволенню фахових освітніх інтересів та потреб, формуванню професійної мобільності та компетентності, конкурентоздатності майбутніх фахівців на ринку праці в сфері туризму та в соціокультурному середовищі загалом.

Висновки та перспективи подальших розробок. Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити такі висновки: використання інноваційних методик та інтерактивних технологій навчання під час викладання навчальних дисциплін заслуговують на особливу увагу, оскільки забезпечують потрібний "інноваційний клімат", сприяють розвитку творчої активності та дослідницької ініціативи студентів, закладають основу для подальшого осмислення і розвитку професійних знань, успішного застосування набутих знань на практиці. Впровадження компетентнісного і особистісно орієнтованого підходу в процесі навчання сприятиме досягненню високого рівня розвитку професійного, інтелектуально-творчого та морального потенціалу майбутніх туристичних брокерів, що здатні адаптуватись до швидкоплинної ринкової економіки.

Література

1. Амстронг М. Практика управления человеческими ресурсами / М. Амстронг; [пер. с. англ. ; под. ред. С. Мордовина]. – СПб : Питер, 2014. – 832 с.
2. Армстронг М. Практика управления человеческими ресурсами / М. Армстронг. – 8-е изд. – СПб. : Питер, 2004. – 832 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпін' : ВТФ "Перун", 2005. – 1728 с.
4. Зубков М. Г. Сучасний англо-український та українсько-англійський словник : 100000 слів та словосполучень / М. Г. Зубков, В. К. Мюллер. – Вид. 2, випр. та доп. – Харків : ВД "Школа", 2012. – 752 с.
5. Иванова С. Развитие потенциала сотрудников : Профессиональные компетенции, лидерство, коммуникации / С. Иванова и др. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2008. – 278 с.
6. Компетентнісний підхід у неперервній освіті : колект. моногр. / [Голуб Н. Б. та ін. ; за наук. Ред. І. Г. Єрмакова]. – Донецьк : Каштан, 2012. – 259 с.
7. Митина Л. М. Психология развития конкурентоспособности личности / Л. М. Митина. – М.: МПСИ; Воронеж : НПО МОДЖ, 2002. – 400 с.
8. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 : Розпорядження КМУ від 16 березн. 2017 р., № 1681-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249826501>.
9. Соціолого-педагогічний словник / За ред. В. В. Радума. – К. : ЕксОб, 2004. – 304 с.
10. Connov M. Coaching and Mentoring at work : Developing Effective Practice / M. Connor, J. Pokora. – Open University Press, 2007. – 263 p.
11. Public administration after "New public management" / Organisation for economic co-operation and development. – Paris : OECD publishing, 2010. – 112 p.
12. Public administration after "New public management" / Organisation for economic co-operation and development. – Paris : OECD publishing, 2016. – 112 p.
13. The Global Innovation Index 2017. Report. The Human Factor in Innovation. – 2017. – 428 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2017-report>.
14. Божко Л. Нові напрями в туризмі як культурні наслідки глобалізації. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2015. №4. С.3-9.

References

1. Armstrong, M. (2014). Practice of Human Resources Management. Ed. S. Mordovina. St. Petersburg: Peter [in Russian].
2. Armstrong, M. (2004). Practice of Human Resources Management. 8th ed. St. Petersburg : Peter [in Russian].
3. Great explanatory dictionary of contemporary Ukrainian language (with additional and additional materials) (2005). Ed. V.T. Busel. Kyiv; Irpin: VTF Perun [in Ukrainian].
4. Zubkov, M.G., Muller, V.K. (2012). Contemporary English-Ukrainian and Ukrainian-English dictionary: 100,000 words and phrases. Kharkiv: VD Shkola [in Ukrainian].
5. Ivanova, S. (2008). Development of staff potential: Professional competence, leadership, communication. Moscow : Alpina Biznes Buks [in Russian].
6. Competency Approach in Continuing Education: Collective. monogr (2012). Eds. I.G. Ermakova, N.B. Golub, et al. Donetsk: Chestnut [in Ukrainian].
7. Mitina, L.M. (2002). Psychology of the Development of Personality Competitiveness. Moscow : MPSI; Voronezh: NPO MODZH [in Russian].
8. About the approval of the Tourism Development and Resorts Strategy for the period up to 2026. The CMU Order dated March 16. 2017, No. 1681-p. Retrieved from : <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249826501> [in Ukrainian].
9. Sociological and Pedagogical Dictionary (2004). Ed. V. V. Radum. Kyiv : EksOb [in Ukrainian].
10. Connov, M. (2007). Coaching and Mentoring at work : Developing Effective Practice. Open University Press 1 [in English].
11. Public administration after "New public management" (2010). Organisation for economic co-operation and development. Paris : OECD publishing [in English].
12. Public administration after "New public management" (2016). Organisation for economic co-operation and development. Paris : OECD publishing [in English].
13. The Global Innovation Index 2017. Report. The Human Factor in Innovation. Retrieved from : <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2017-report> [in English].
14. Bozhko, L. (2015). New trends in tourism as the cultural implications of globalization. National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald №4. P.3-9 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 20.02.2018 р.